

จากอดีตและปัจจุบัน
สู่อนาคตของการปฏิรูปการศึกษาไทย :
สู่สังคมแห่งปัญญาและการเรียนรู้

โดย
ศาสตราจารย์ ดร.สีปพนนท์ เกตุทัต
ประธานกรรมการอำนวยการธนาคารสมอง
มูลนิธิพัฒนาไท
และ กรรมการการศึกษาแห่งชาติ

คำบรรยายนำเนื่องในการสัมมนาทางวิชาการ
5 ทศวรรษ สกศ. กับการพัฒนาการศึกษาไทย
วันเสาร์ที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2545
ณ ห้องประชุมเอสแคป ฮอลล์ ศูนย์ประชุมสหประชาชาติ
กรุงเทพมหานคร

จากอดีตและปัจจุบัน
สู่อนาคตของการปฏิรูปการศึกษาไทย :
สู่สังคมแห่งปัญญาและการเรียนรู้

1. การปฏิรูปการศึกษา

การปฏิรูปการศึกษาเป็นเรื่องใหญ่ที่สำคัญยิ่งต่ออนาคตของประเทศ เพราะการปฏิรูปการศึกษา คือ การปรับทั้งระบบ กระบวนการของระบบการเรียนรู้ การคิดของบุคคลและสังคมเกี่ยวกับตนเอง สิ่งที่มีมนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น สิ่งแวดล้อม และธรรมชาติ เพื่อพัฒนาสร้างสรรค์ความรู้ใหม่และสิ่งใหม่ให้ผสมผสานได้กับมรดกทางวัฒนธรรมในอดีต อันจะเป็นประโยชน์ต่อชีวิตและสังคม ทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยมุ่งให้มีสันติกับตนเองกับสังคม กับเพื่อนร่วมโลก และกับธรรมชาติ

ด้วยความสำคัญต่อทั้งชีวิตในปัจจุบันและอนาคตเช่นนี้ การปฏิรูปการศึกษา จึงจะต้องเป็นการระดมความคิดและสร้างสรรค์ร่วมกัน จากบุคคลทุกกลุ่มทุกฝ่าย และร่วมกันนำสู่การปฏิบัติ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ต่อส่วนรวมเป็นหลัก การปฏิรูปการศึกษามีใช่เป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าเล็กๆน้อยๆ เป็น

จุดๆ มิใช่ปล่อยให้อยู่ในมือของผู้ใดผู้หนึ่ง หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง โดยเฉพาะ แต่ต้องตกลงปลงใจร่วมกันอย่างกว้างขวาง

การปฏิรูปการศึกษาครั้งนี้จึงมีความสำคัญยิ่งต่ออนาคตของประเทศ เพราะความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีใหม่ๆ ได้ผลักดันการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตรอบโลกไปอย่างรวดเร็วไม่ถึง บ้างก็เป็นคุณ บ้างก็เป็นโทษ หากไม่รู้เท่าทัน หายนะก็อาจเกิดขึ้นได้ แต่ตรงกันข้าม ถ้ารู้เท่าทัน เลือกรรสิ่งที่ เป็นประโยชน์มาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับสังคมและสิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยีก็จะช่วยเสริมความอยู่ดีมีสุขให้บุคคลและสังคมได้ถ้วนทั่ว

ที่จริงก็เคยมีการปฏิรูปการศึกษามาแล้วในประเทศไทย ครั้งแรกตั้งแต่สมัยรัชกาล ที่ 5 เริ่มเมื่อปลายปี พ.ศ. 2430 เป็นการปฏิรูปทั้งระบบ และกระบวนการที่ต่อเนื่องกันเป็นเวลายาวครั้งที่ 2 เป็นความพยายามเริ่มตั้งแต่กลางปี พ.ศ. 2517 แต่ปฏิรูปไม่ครบทั้งระบบ นอกจากนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ 1 คน ก็ปฏิเสธพร้อมสั่งระงับ แต่โชคดีของประเทศที่รัฐบาลนั้นอยู่ได้ไม่นาน การปรับปรุงครั้งนี้จึงทำได้เป็นบางจุด หลายเรื่องที่ได้ดำเนินการไปแล้วก็เป็นผลดี หลายเรื่องก็ยังมี

ปัญหา สำหรับครั้งที่สามนี้ เริ่มตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2537 ระดมความคิด ความร่วมมืออย่างกว้างขวางทั่วประเทศ จนมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 อนาคตของการปฏิรูปการศึกษาครั้งนี้จะเป็นอย่างไร จะได้กล่าวต่อไป

อะไรเป็นสาเหตุให้ปฏิรูป ปฏิรูปอะไร อย่างไร ได้ผลเป็นอย่างไร เราจะสรุปเป็นบทเรียนได้อย่างไร

2. การปฏิรูปการศึกษาครั้งที่หนึ่ง : การศึกษาเพื่อความทันสมัย

สภาพของโลกในยุคประมาณ 150-100 ปีมาแล้ว เป็นยุคล่าอาณานิคมของประเทศตะวันตก หลายประเทศในทวีปเอเชียและแอฟริกา ตกเป็นอาณานิคม ชาวตะวันตกกล่าวหาว่าประเทศเหล่านี้ป่าเถื่อน แต่ด้วยพระปรีชาสามารถของรัชกาลที่ 5 และรัชกาลที่ 4 ด้วยนโยบายทางการทูต และมีการเจริญสัมพันธไมตรีมาตั้งแต่สมัยอยุธยา ได้นำความรู้ตะวันตกมาประยุกต์ใช้ จึงได้ปฏิรูปทุกระบบของประเทศไปสู่ความทันสมัย บนรากฐานของวัฒนธรรมไทย การศึกษาก็เป็นระบบหนึ่งที่ได้

ปฏิรูปให้สอดคล้องกันกับระบบกฎหมาย การปกครอง การคมนาคมขนส่ง การแพทย์ พยาบาล และสาธารณสุข ฯลฯ

ผู้นำการศึกษาและการปกครองในยุคแรก คือ สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ และต่อมาเมื่อจัดตั้งกระทรวงธรรมการ เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2535 มีเจ้าพระยาภาสกรวงศ์ เป็นเสนาบดี และมีเสนาบดีต่อเนื่องมารวม 5 ท่าน จนถึง พ.ศ. 2475 เฉลี่ยแต่ละท่านดำรงตำแหน่งท่านละ 8 ปี จึงดำเนินการต่อเนื่องกันจนผลเป็นที่ประจักษ์

ได้มีการปฏิรูปการศึกษาอย่างต่อเนื่อง จากการศึกษาในวัด ในวัง และในครัวเรือน มาเป็นการศึกษาในโรงเรียน มีการจัดทำโครงการการศึกษา หรือแผนการศึกษาแห่งชาติ หรือพระราชบัญญัติการศึกษา เพราะแต่ละโครงการหรือแผนในขณะนั้น เป็นพระบรมราชโองการ จึงถือเสมือนเป็นพระราชบัญญัติในปัจจุบัน นอกจากนี้ก็มีการจัดทำหลักสูตร โดยประยุกต์ให้เข้ากับสังคมไทย มีการจัดตั้งโรงเรียนประถมและมัธยม โรงเรียนฝึกอาชีพ มีการจัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดครู มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัย ฯลฯ สอดคล้องทั้งระบบ อย่างไรก็ตาม ด้วยสภาพเศรษฐกิจและสังคม การศึกษาจึงกระจุกตัวอยู่ในเมือง ในตัวจังหวัด เป็นหลัก

อย่างไรก็ดี ประเทศไทยก็คงสภาพเป็นอิสระไม่ตกเป็นอาณานิคมของต่างชาติ

สรุปได้ว่า ความสำเร็จเนื่องมาจาก พระปรีชาสามารถ ภาวะผู้นำของพระมหากษัตริย์ทั้ง 3 พระองค์ ร.5 ร.6 และ ร.7 รวมทั้งเสนาบดีกระทรวงธรรมการและเสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการ ทั้ง 5 ท่าน ที่มีภาวะผู้นำ ความจริงจัง และความจริงใจ ที่ผลักดันงานการศึกษาเพื่อความทันสมัย และปฏิรูประบบอื่น ขึ้นอย่างสอดคล้องกัน

3. ความพยายามในการปฏิรูปการศึกษาครั้งที่สอง : การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม

หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ พ.ศ. 2475 ก็มีการปรับปรุงแผนการศึกษาแห่งชาติหลายแผน แต่ละแผนก็ยังเป็นพระบรมราชโองการตามประเพณี แต่ก็ไม่มีสภาพเป็นพระราชบัญญัติ นอกจากนี้ มีการปรับปรุงเป็นจุดๆตามสภาพปัญหา เช่น มีความพยายามปรับปรุงให้สามัคยาจารย์ เป็นคุรุสภา เป็นสถาบันวิชาชีพ แต่คุรุสภาก็มิได้ดำเนินการตามเจตนารมณ์นั้นมากนัก มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นมาใหม่ อีก

4 มหาวิทยาลัย ยกเว้น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งในยุคแรกเป็นตลาดวิชา แต่มหาวิทยาลัยอื่นก็ยังมีมุ่งผลิตข้าราชการ มีการจัดตั้งสภามหาวิทยาลัยแห่งชาติ เมื่อ พ.ศ. 2499 และต่อมาเป็นสภาการศึกษาแห่งชาติ เมื่อ พ.ศ. 2502 และคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เมื่อ พ.ศ. 2515

เป็นที่น่าสังเกตว่า จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้นำระบบจากฝ่ายทหารมาใช้ในระบบพลเรือน เพื่อเป็นหน่วยวิเคราะห์วิจัย ทำแผน ประสานแผน ติดตาม และประเมินผลแผน ในทำนองหน่วยเสนาธิการ เพื่อทำงานเสนอแนะผู้ตัดสินใจ คือ คณะรัฐมนตรี เพื่อให้รัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องนำไปกำกับการปฏิบัติ มีการจัดตั้งหรือปรับปรุงของเดิม เมื่อ พ.ศ. 2502 ขึ้นมา 4 หน่วย คือ สภาการศึกษาแห่งชาติ สภาวิจัยแห่งชาติ สภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ และสภาความมั่นคงแห่งชาติ ยุคนี้เป็นยุคของการพัฒนา ข้อเสนอแนะจาก 4 สภานี้ เป็นเครื่องมือในการกำกับการปฏิบัติชี้แนวทางการพัฒนา ซึ่งในปัจจุบันก็มีข้อวิจารณ์ทั้งเชิงลบและเชิงบวก ในด้านการศึกษา มีการขยายการศึกษาเชิงปริมาณอย่างรวดเร็ว มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยในภูมิภาค และสถาบันอุดมศึกษา ขณะเดียวกันด้านการเมืองและ

การปกครองอยู่ในสภาพเผด็จการ จากบนสู่ล่าง จนเกิดการปฏิวัติโดยนักศึกษาเมื่อ 14 ตุลาคม 2516

มีการเรียกร้องอย่างกว้างขวางให้ปฏิรูประบบการพัฒนา ระบบการปกครอง ระบบการศึกษา ฯลฯ รัฐบาล ฯพณฯ นายสัญญา ธรรมศักดิ์ ชุดที่ 2 จึงแต่งตั้งคณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษาขึ้นเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2517 ตามข้อเสนอของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายเกรียง กิริติกอ) และรัฐมนตรีช่วยว่าการฯ (นายก่อ สวัสดิ์พาณิชย์) โดยมี นายสิปพนนท์ เกตุทัต เป็นประธาน นักวิชาการ และนักบริหารการศึกษาที่มีประสบการณ์ รวม 21 คน (ต่อมาเพิ่มอีก 1 คน) เป็นกรรมการ

คณะกรรมการฯ ได้มีการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย อย่างกว้างขวาง รวมทั้งฟังความคิดเห็นจากบุคคลกลุ่มต่างๆ ทั้งระดับบนและล่าง แต่สภาพรอบโลกในขณะนั้น หลายประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กำลังถูกปกครองด้วยระบบคอมมิวนิสต์ ในประเทศไทยเองก็แบ่งเป็นฝ่าย “ซ้าย” และ “ขวา” มีความเห็นเชิงการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม แตกแยกกันอย่างสุดโต่ง

คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา ได้ศึกษาอย่างกว้างขวาง โดยเริ่มจากสภาพของโลก สภาพการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย และความขัดแย้งดังกล่าวแล้ว และสรุปปัญหาได้ 3 ประการ คือ

- (1) สภาพรอบโลกและแต่ละประเทศเปลี่ยนไปอย่างกว้างขวาง แต่การศึกษาก็มิได้เปลี่ยนไปตามหรือเปลี่ยนไปนำสังคม
- (2) การศึกษาคควรเป็นสื่อปรับความเข้าใจระหว่างคนกลุ่มต่างๆในประเทศ แต่ก็ได้มีบทบาทมากนัก
- (3) เมื่อพิจารณาเนื้อหาของการศึกษา การศึกษาเองก็อ่อนล้า อู้ยอ้าย ไม่เสมอภาค คุณภาพอ่อน ฯลฯ

จึงตั้งโจทย์เชิงหลักการไว้ 4 ข้อ คือ

- (1) การศึกษาที่พึงประสงค์ มีลักษณะอย่างไร
- (2) รัฐจัดการศึกษาที่พึงประสงค์ ด้วยความมุ่งหมายอะไร
- (3) ใครคือผู้ที่ควรได้รับประโยชน์สูงสุด - จะจัดการศึกษาเพื่อใคร
- (4) จะจัดการศึกษานั้นอย่างไร

จากการวิเคราะห์ วิจัย รับฟังความคิดเห็น ประชุม
ปรึกษากันร่วมหนึ่งร้อยครั้ง และสรุปข้อเสนอได้ 10 ประการ

- (1) ความเสมอภาคทางการศึกษา : ในสิทธิ ในโอกาส
ในการจัดสรรทรัพยากร
- (2) โครงสร้างระบบการศึกษา 4:3:3:2(3) → 6:3:3
- (3) ระบบบริหารการศึกษา : เอกภาพในนโยบาย
- (4) เนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนรู้ ยืดหยุ่น
ประสานระหว่างในโรงเรียน นอกโรงเรียน และตาม
อัธยาศัย
- (5) บทบาทและฐานะของครู : ยกย่องวิชาชีพ และ
พัฒนาครู
- (6) อุดมศึกษา กว้างขวาง หลายระบบย่อย
- (7) การจัดการศึกษาเอกชน รัฐสนับสนุนคุณภาพหน่วย
ที่ไม่หวังกำไร
- (8) การลงทุนทางการศึกษา ระดมทรัพยากร จัดสรรให้
เหมาะสม วางเป้าหมาย
- (9) ปรับกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาต่างๆ ให้สอดคล้อง
- (10) ปฏิรูปโครงสร้างอื่นให้สอดคล้อง

การปฏิรูปการศึกษาตามแนวนี้อาจเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลทางการศึกษาและการพัฒนาประเทศ พ่อแม่จะไม่ต้องวิ่งเตุ้่นหาโรงเรียนให้บุตรหลาน และนักเรียนจะมีโอกาสศึกษาตามความต้องการ ช้าหรือเร็วตามความถนัด จะได้เรียนรู้ควบคู่กับการปฏิบัติ พร้อมทั้งเรียนรู้คุณธรรม ประชาชนที่ขาดโอกาสในการศึกษาก็จะได้ศึกษาในการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพิ่มพูนทักษะในการประกอบอาชีพ ครูจะได้รับการยกฐานะและมีโอกาสพัฒนาวิชาชีพตามความสามารถของตนอย่างทั่วถึง

การปฏิรูปครั้งนี้จะสำเร็จลงได้ก็ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขสำคัญคือ ต้องปฏิรูปทั้งระบบและกระบวนการ เพราะข้อเสนอทั้งสิบประการเกี่ยวกันเป็นลูกโซ่ นอกจากนี้จะต้องปฏิรูปโครงสร้างอื่นให้สอดคล้องต้องกันด้วย

คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา ได้เสนอรายงานไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2517 และคณะรัฐมนตรีก็มีมติรับหลักการ เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม ศกเดียวกัน และให้แต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา แต่ยังมีทันได้ดำเนินการต่อ คณะรัฐมนตรีก็ได้

มีมติให้ทบทวนเรื่องการบริหารการศึกษา ตามข้อเสนอของ
กระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2518 และก็มี
การเปลี่ยนแปลงรัฐบาล เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2518 และ
เปลี่ยนอีกครั้งเมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2518 แต่ครั้งที่มีการ
เปลี่ยนแปลงรัฐบาล เรื่องการปฏิรูปการศึกษาก็ดังกล่าว
คณะรัฐมนตรีจะเริ่มเดินเรื่องการปฏิรูปการศึกษาต่อ ก็เมื่อวันที่
20 พฤษภาคม พ.ศ. 2518 โดยแต่งตั้งรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
ศึกษาธิการ (นายนิพนธ์ ศศิธร) เป็นประธาน และเลขาธิการ
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (นายสิปปนนท์ เกตุทัต) เป็น
กรรมการและเลขานุการ ซึ่งก็แต่งตั้งคณะกรรมการต่างๆ
หลายชุด รัฐบาลนี้ก็อยู่ได้ไม่นานนัก มีการเปลี่ยนรัฐบาลเมื่อ
เดือนมีนาคม พ.ศ. 2519 และเมษายน พ.ศ. 2519 โดยมีพลตรี
ศิริ สิริโยธิน เป็นรัฐมนตรี ครั้งนี้ท่านเริ่มดำเนินการอย่างเอาจริง
เอาจัง แต่ก็อยู่ได้ไม่ถึง 6 เดือน ก็มีการปฏิวัติ โดยคณะปฏิรูป
การปกครอง เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายภิญโญ สาธร)
ก็สั่งยุติการปฏิรูปการศึกษา และกล่าวหาว่า แผนปฏิรูปการ
ศึกษา เป็นแผนของ “ฝ่ายซ้าย” ทั้งๆที่นายภิญโญ ก็เป็น

กรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา และเป็นประธาน คณะอนุกรรมการด้านระบบบริหารการศึกษา เงินงบประมาณที่เตรียมไว้ในการบริหารตามแผนปฏิรูปและเพื่อการอบรมครู ถูกนำไปใช้พิมพ์หนังสืออื่น

แต่ส่วนที่สำคัญของการปฏิรูปการศึกษาถูกนำมาปฏิบัติอีกครั้ง ใน พ.ศ. 2523 ในรัฐบาล ฯพณฯ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี และมีนายสีปนนท์ เกตุทัต เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งก็ได้ปรับปรุงระบบ ประถมศึกษา และระบบบุคลากรครู ในช่วงนี้ได้มีการปรับปรุง บางเรื่อง ไม่สามารถทำได้ครบทั้ง 10 เรื่อง

อย่างไรก็ตาม ฝ่ายข้าราชการประจำก็ได้้นำแนวคิดของ คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษามาเป็นส่วน สำคัญในการวางแผนการศึกษาแห่งชาติ โดยมีนายแพทย์ บุญสม มาร์ติน เป็นประธาน แต่ร่างแผนนี้ก็ถูกแก้หลาย ประการ โดยนายภิญโญ สาธร แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ก็ได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2520

กล่าวโดยสรุป ข้อเสนอของคณะกรรมการวางพื้นฐาน เพื่อปฏิรูปการศึกษา มีการนำไปปฏิบัติเป็นเรื่อยๆไป ไม่เป็นการ

ปฏิรูปทั้งระบบ อาจกล่าวได้ว่า มีการนำไปปฏิบัติประมาทครึ่งหนึ่งของข้อเสนอ ด้วยเหตุผลสรุปได้ดังนี้

1. สภาพการเมืองและสังคมไม่เอื้อ มีการแบ่งเป็นฝักเป็นฝ่าย “ซ้าย” และ “ขวา”
2. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเอง เป็นผู้สั่งให้ยุติการปฏิรูปการศึกษาไว้กว่า 1 ปี ทำให้มีการหยุดชะงัก
3. ในช่วงเวลาตั้งแต่ พ.ศ. 2517-2523 มีรัฐมนตรี 10 คน มีวาระการดำรงตำแหน่งเฉลี่ยคนละ 6 เดือน เปรียบเทียบกับยุคสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มีรัฐมนตรี 5 คน เฉลี่ยคนละ 8 ปี และยุค พ.ศ. 2475-2517 มีรัฐมนตรี 27 คน เฉลี่ยคนละ 1 ปี 6 เดือน ดังนั้น จึงไม่สามารถปฏิรูปการศึกษาให้ต่อเนื่องได้
4. รัฐมนตรีแต่ละคนมีภาวะผู้นำ มีความจริงจัง และจริงจังในการปฏิรูปการศึกษาต่างกัน
5. ข้าราชการประจำ ครู และพ่อแม่ สับสนว่า รัฐบาลจะเอาอย่างไรแน่

4. การปฏิรูปการศึกษาครั้งที่สาม : การศึกษาเพื่อนำทาง สู่สังคมแห่งปัญญาและการเรียนรู้

ในช่วงทศวรรษที่แล้่วมา มีการเปลี่ยนแปลงรอบโลกรวดเร็วมาก เพราะเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information and Communication Technology : ICT) ได้แพร่ซึ่มไปทั่วทุกวงการ ไม่เฉพาะแต่วงการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แต่ได้มีการนำมาใช้ในระบบเศรษฐกิจ ธุรกิจ การปกครอง การเมือง ศาสนา วัฒนธรรม ฯลฯ กล่าวโดยสรุป เทคโนโลยีนี้ได้ซึ่มเข้าไปในวิถีชีวิต ทั้งในเมืองและในชนบท ทั้งโลกดูคล้ายเป็นตลาดเดียว เป็นโลกไร้พรมแดน ใครและสังคมใดไม่รู้เท่าทัน ก็ถูกเอาเปรียบ ทั้งโลกมีการแข่งขันสูง ไม่ว่าจะชอบหรือไม่ สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปเป็นอย่างนี้ ที่เศรษฐกิจไทยทรุดฮวบลงในปี พ.ศ. 2540 จนแพร่กระจายไปทั่วเอเชียตะวันออก ก็เป็นผลมาจากการไม่รู้เท่าทัน และสังคมไทยเตรียมตัวไม่ทัน

ภาคเอกชนในประเทศไทยและนักวิชาการ ได้เล็งเห็นเรื่องนี้มากกว่า 10 ปี แต่ภาครัฐ และวงการศึกษายังไม่ได้ตระหนักในเรื่องนี้ เมื่อวันที่ 7 กันยายน พ.ศ. 2537 ผู้มีประสบการณ์ภาคเอกชน และภาครัฐ 4 คน ได้แก่ นายบัณฑิต ล่ำซำ กรรมการ

ผู้จัดการใหญ่นาการกสิกรไทย นายวิจิตร ศรีสอ้าน ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย ในขณะนั้น นายโกวิท วรพิพัฒน์ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ในขณะนั้น และนายสีปนนท์ เกตุทัต ประธานกรรมการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ในขณะนั้น ได้หารือร่วมกันและเห็นว่า ต้องปฏิรูปการศึกษา โดยเริ่มจากระดับพื้นฐาน เพราะเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาและเตรียมตัวสู่โลกยุคสารสนเทศ จึงได้ร่วมกันจัดตั้ง**คณะศึกษาการศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์** เพื่อศึกษา และเสนอแนะการปฏิรูปการศึกษา โดยธนาคารกสิกรไทย เป็นผู้สนับสนุน คณะศึกษาฯ ประกอบด้วย ผู้ที่มีประสบการณ์ภาคเอกชน ภาครัฐ ภาคราชการ ภาคประชาชน ภาคองค์กรเอกชนสาธารณประโยชน์ ฯลฯ ร่วมกันทำงานนี้ โดยไม่มีค่าตอบแทน และได้วางยุทธศาสตร์ไว้ 4 ชั้นตอน คือ

1. **จุดประกาย** โดยการจัดประชุม สัมมนา ในภูมิภาคต่างๆ ชี้ให้เห็นปัญหาร่วมกัน ทำหนังสือและเอกสารต่างๆ เช่น **ความฝันของแผ่นดิน ความจริงของแผ่นดิน** ฯลฯ

2. **ขายความคิด** โดยการสัมผัส สัมภาษณ์ โรงเรียน นักการศึกษา พ่อแม่ ครู ที่กำลังปรับปรุงการศึกษา ให้เป็น คิดเป็น ทำเป็น คิดชอบเห็นชอบ ให้นักเรียนรู้ วิธีเรียนรู้ จนความคิดได้แพร่กระจายไปทั่ว
 3. **พิชิตความเปลี่ยนแปลง** แพร่กระจายความคิด ร่วมกับหน่วยงานรัฐร่างพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ
 4. **ออกแรงผลักดันสู่ความสำเร็จ** ร่วมกับทุกองค์กร ทำความเข้าใจร่วมกันเพื่อปฏิรูปการศึกษา คณะศึกษายได้กระตุ้น ระดมให้องค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน ฯลฯ ร่วมงานกับในระดับรากหญ้า จาก ล่างสู่บน ด้วยความหวังว่า จะผลักดันรัฐบาล ฝ่ายบริหาร และ ฝ่ายนิติบัญญัติ ให้รวมพลังกันปฏิรูปการศึกษา
- นับตั้งแต่เริ่มแรก หน่วยงานของรัฐหลายหน่วย อาทิเช่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ มหาวิทยาลัย สถาบันอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย และหลายหน่วยงานใน กระทรวงศึกษาธิการ ก็สนับสนุน รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ศึกษาธิการทุกคนและทุกรัฐบาล ในช่วงแรก พ.ศ. 2527-2543

สนับสนุนเต็มที่ จนกระทั่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นการศึกษาทั่วประเทศรวม 1,000 เขต ประชาชนร่วม 100,000 คน เห็นชอบในหลักการ ร่างพระราชบัญญัติฯนี้จึงผ่านสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา อย่างเป็นทางการเป็นเอกฉันท์ ในวาระที่หนึ่ง และที่สาม **สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาทุกคน ไม่ว่าจะสังกัดพรรคการเมืองใด ย่อมมีลงคะแนนเป็นเอกฉันท์** โดยไม่มีผู้ใดคัดค้านเลย แม้รัฐบาลชุดปัจจุบันที่มี ฯพณฯ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ก็แถลงนโยบายต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 ดังนี้

“... ๑๑. นโยบายการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

๑๑.๑ ด้านการศึกษา

รัฐบาลจะปฏิรูปการศึกษาตามเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งความรู้ ...”

และ

“... ในการนี้ รัฐบาลขอระบุงุญหมายที่รัฐบาลเห็นว่า จำเป็นต่อการบริหารราชการแผ่นดิน ตามมาตรา ๑๗๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในภาคผนวกแนบท้ายคำแถลงนโยบายนี้

...๑๑. ร่างกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงการศึกษาศาสนา และวัฒนธรรม

๑๒. ร่างกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

๑๓. ร่างกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย

๑๔. ร่างกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา”

หัวใจของการปฏิรูปการศึกษา และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งมี 78 มาตรา มีเพียง 3 ประการคือ

(1) บุคคลทุกคนมีสิทธิและโอกาสเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพเสมอกันตลอดชีวิต และในช่วงการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

- (2) ปฏิรูประบบและกระบวนการเรียนรู้ โดยถือว่า
ผู้เรียนสำคัญที่สุด ให้รู้วิธีเรียนรู้
- (3) ระดมและกระจายทรัพยากร จัดการศึกษาให้
กว้างขวาง ทัวถึง และเป็นธรรม ให้ประชาชนมี
ส่วนร่วม

เพื่อให้มีการปฏิบัติให้เข้าถึงหัวใจหลักของการปฏิรูปการศึกษาครั้งนี้ จึงต้องปรับปรุงระบบการศึกษาให้ยืดหยุ่น เชื่อมโยงกันได้ระหว่างการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย มีการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี และเรียนได้ 12 ปี ตามความสะดวก โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย มีการปรับปรุงคุณภาพอุดมศึกษาและการอาชีวศึกษา ในแนวการจัด มุ่งปรับระบบการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะให้รู้วิธีเรียนรู้ เรียนรู้ คู่คุณธรรม มีการวางมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งจากภายในและโดยผู้ประเมินภายนอก ยกกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู มีระบบพัฒนาครู จัดให้มีเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีการระดมและจัดสรรทรัพยากร ในระบบบริหาร มุ่งให้โรงเรียนและสถานศึกษาเป็นแกนในการบริหารจัดการ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วม ทำให้ส่วนกลางเล็กลง แต่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

ภาพ กระจายอำนาจการบริหารสู่โรงเรียนและสถานศึกษา
 ประสานงานโดยเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้มีการปรับระบบให้
 สอดคล้องกัน จำเป็นต้องปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการ
 บริหาร ครู และทรัพยากร โดยให้คณะผู้เชี่ยวชาญคณะ
 กรรมการบริหารสำนักงานปฏิรูปการศึกษา เป็นผู้ร่าง และค่อย
 ทยอยปรับปรุงกฎหมายอื่นอีกประมาณเกือบ 100 ฉบับ ให้
 สอดคล้องกัน

เป็นที่น่าฉงนสนเท่ห์และสับสนเป็นอย่างยิ่งที่ว่า ทั้งๆที่
 แนวคิดในการปฏิรูปการศึกษา เพื่อเผชิญเทคโนโลยีใหม่ จาก
 ร่วม 1,000 เวที และบุคคลจากทุกวงการร่วม 100,000 คน
 เห็นว่า**จะต้องร่วมสร้างเครือข่ายการเรียนรู้คู่คุณธรรม เพื่อ
 ร่วมกันสร้างสังคมแห่งปัญญาและการเรียนรู้** จนร่างออก
 มาเป็นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้วยมติ
 เป็นเอกฉันท์ของทั้งสองสภา และก็เป็นนโยบายสำคัญของ
 รัฐบาลชุดปัจจุบัน แต่ก็ยังมีบางคนในรัฐบาลและบางกลุ่มใน
 กระทรวงศึกษาธิการต่อต้าน เตรียมแก้พระราชบัญญัติการ
 ศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแนวทางปฏิรูปการศึกษา ตาม

พ.ร.บ. 2542 ตรงกันข้ามกับนโยบายรัฐบาลที่ได้แถลงต่อ
รัฐสภา ในระยะเวลาเพียงไม่ถึง 1 ปี

5. สื่อนาคตของการปฏิรูปการศึกษา : สดใส หรือ มีดมน

พวกเราชาวไทยในทุกวงการ คงจะต้องร่วมกันตอบ
คำถามเหล่านี้ รวมทั้งรัฐบาล สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ก็
ต้องตอบคำถามเหล่านี้ กล่าวคือ การปฏิรูปการศึกษาครั้งนี้ จะ
มุ่งอะไร

(1) ปัญญานิยม หรือ อำนาจนิยม

โลกในอนาคตเป็นโลกของความรู้ เป็นโลกของ
ปัญญา คำตอบที่ว่า ฉันมีอำนาจ ฉันจะเอาอย่างนี้ ประชาชน
เลือกฉัน ให้อำนาจฉัน ฉันจะไม่ฟังประชาชนหลังเลือกตั้งหรือ
ไทยจะเอาอย่างไรแน่

(2) นวัตกรรมนิยม หรือ อนุรักษ์นิยม หรือ ผสม ผสาน

โลกของการแข่งขัน ไม่ว่าเราจะชอบหรือไม่ จะต้อง
อาศัยนวัตกรรม ถ้าการศึกษาไม่ช่วยเสริมสร้างจินตนาการ อัน

เป็นพื้นฐานของนวัตกรรม เราจะไม่ทันโลก เราจะยุบหน่วยงาน
นวัตกรรมเสียให้เกลี้ยง ให้เหลือแต่หน่วยงานอนุรักษ์นิยมหรือ

**(3) กระจายอำนาจสู่โรงเรียนและประชาชน หรือ
รวมอำนาจสู่ศูนย์กลางและกรม**

ประชาชนในปัจจุบันและอนาคตรู้ว่า อยากให้ลูก
หลานของเขาได้รับการดูแลจากโรงเรียนอย่างไร เราจะหาความ
พอดีหรือไม่ และอย่างไร

**(4) มุ่งคุณภาพการศึกษาและคุณภาพครู หรือ มุ่ง
ปริมาณ และมุ่งให้ครูเป็นฐานอำนาจ**

หัวใจของโลกในอนาคตอยู่ที่ ยกระดับคุณภาพครู
ให้ครูมีโอกาสพัฒนา มากกว่ามุ่งให้ครูเป็นฐานการเมือง

**(5) มุ่งความรู้คู่คุณธรรม หรือ มุ่งหน่วยงานดูแล
ความรู้ แยกจากหน่วยงานดูแลคุณธรรม**

หัวใจอยู่ที่ *บุญกุศลสร้างกรรม แต่คุณธรรมและ
วัฒนธรรมสร้างคนและสังคม*

**(6) มุ่งสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ หรือ มุ่งสร้างเครือ
ข่ายฐานอำนาจ**

ผู้เรียน ครู พ่อแม่ เรียนรู้ร่วมกันเป็นเครือข่าย มาก
กว่าสร้างครู เป็นผู้วางอำนาจ เหนือผู้เรียนและพ่อแม่

**(7) มุ่งรู้ทันโลก หรือ มุ่งท่องสูตร มุ่งท่องจำความรู้
ในอดีต**

ชัดเจนว่า ต้องรู้วิธีเรียนรู้ รู้ทันโลก หาไม่เราจะอยู่ในโลกที่หาความสุขไม่ได้

**(8) มุ่งสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ หรือมุ่งสร้างสังคม
นกแก้วนกขุนทอง เชื่อผู้นำชาติพ้นภัย**

ฯลฯ

อนาคตของการปฏิรูปการศึกษาไทยในครั้งนี้ อยู่ที่คำตอบของตัวอย่างคำถามที่กล่าวมาข้างต้น เพราะคำตอบของโจทย์เหล่านี้ จะชี้แนวปฏิบัติว่า จะสดใส หรือมืดมน

ปราชญ์หลายคน ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เห็นพ้องกันในเรื่องของการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ นั้น อย่างน้อยต้องประกอบด้วย องค์ 4 คือ

- (1) เราต้องมีความรู้สึก มีความไว ที่จะรู้ว่า สิ่งแวดล้อมรอบโลก รอบตัวเรา ในประเทศกำลังเป็นอย่างไร กำลังเปลี่ยนไปอย่างไร เพื่อเราจะได้เตรียมเผชิญการเปลี่ยนแปลง หรือรู้เท่าทันรอบตัวเรา

- (2) เราต้องรู้จักตัวเอง รู้เอกลักษณ์ของเรา จุดร่วมของเรา มุ่งสร้างสามัคคี สามานฉันท์ แม้มีความเห็นต่างกัน ก็อยู่รวมกันได้ ต้อง**มีเอกลักษณ์ และรู้จักสามัคคี**
- (3) เราต้องอดทน อดทนต่อการเปลี่ยนแปลง อดทนต่อความคิดใหม่ มีความเพียรมานะ ให้เกิดสิ่งใหม่ อันจะก่อให้เกิด นวัตกรรมใหม่
- (4) ต้องหาความพอดี เรียนรู้ จัดความพอดีระหว่าง นวัตกรรมใหม่ กับอนุรักษ์นิยมเก่า
- ด้วยองค์ 4 ลักษณะนี้ สังคมของเราจึงจะเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

ในการปรับตัวเองสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ เราจะต้องเตรียมให้พร้อม การเตรียมการก่อนการเปลี่ยนแปลงเป็นหัวใจของการปฏิรูป ถ้าไม่เตรียมการ รอจนวินาทีสุดท้าย ความสับสนจะเกิด อันจะเป็นบ่อเกิดแห่งหายนะ เราลองเปรียบเทียบดูการเปลี่ยนแปลงของสิ่งมีชีวิตอื่น เช่น ปูช่วงลอกคราบ หรือ หนอนในช่วงเวลากำลังจะเป็นผีเสื้อ ทั้งปูและหนอนต้องมีอาหาร

เตรียมพร้อมการลอกคราบ ช่วงเวลานี้อย่าทำให้ปู้หรือหนอน
 สับสน ความหายนะจะเกิดแก่ปูและหนอน

6. สรุป

จากบทเรียนของการปฏิรูปการศึกษาครั้งที่หนึ่ง และ
 ความพยายามในการปฏิรูปการศึกษาครั้งที่สอง พอจะชี้ให้เห็น
 ได้ว่า การปฏิรูปการศึกษาจะสำเร็จได้ ต้องมีองค์ประกอบอย่าง
 น้อยดังนี้

- (1) เข้าใจสภาพรอบโลกและการเปลี่ยนแปลงของเรา
 หรือเข้าใจบริบท
- (2) มีแผนที่เป็นระบบ ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม
- (3) ฝ่ายการเมืองมีภาวะผู้นำ มีบารมี มีแรงจูงใจให้ผู้อื่น
 ร่วมปฏิบัติ มีความจริงจั่ง และจริงใจ มุ่งผล
 ประโยชน์ต่อส่วนรวม
- (4) มีความต่อเนื่อง ไม่กลับไปกลับมา ไม่ก่อให้เกิด
 ความสับสน

- (5) มีแผนการที่วางแผนปฏิบัติ ติดตาม ประเมิน และปรับปรุง
(มี P D C A : Plan Do Check Act)
- (6) มีแม่ทัพที่รู้จักใช้คน ใครมีความสามารถด้านใด
- (7) ครู พ่อแม่ และสถาบันในท้องถิ่น สถาบันอื่นในสังคม
เข้าใจช่วยสนับสนุน
- (8) สื่อมวลชน เข้าใจและช่วยสนับสนุน ช่วยเสริมสร้าง
ความเป็นปึกแผ่น

การศึกษาไทยในปัจจุบัน เปรียบเสมือนคนไข้อยู่ใน ICU : Intensive Care Unit คนไข้จะต้องรับประทานยาเป็นชุด ตามจังหวะเวลาที่เหมาะ อาหารก็ต้องเป็นไปตามโภชนาการของระบบย่อยและร่างกายในขณะนั้น เมื่อออกมาจากห้อง ICU ก็ยังต้องทานยาและอาหารเป็นชุด มีการพักผ่อน มีการออกกำลังกาย ช่วงพักฟื้น จนร่างกายแข็งแรงเป็นปกติ จึงจะรับประทานอาหารได้ตามใจชอบ

การปฏิรูปการศึกษา ก็เช่นกัน ต้องปฏิวัติการแก้ไขเป็นระบบ มีก่อน มีหลัง มีการประเมิน ทำเป็นขั้นตอน ซึ่งคงใช้เวลาประมาณ 5-6-10 ปี จึงจะครบกระบวนการ

หรือสรุปง่ายๆว่า จะต้องรับประทานอาหารเป็น ชุด เป็นเมนู (Menu) ไม่ใช่เลือกอะไรตามใจชอบ แบบ A la Carte อาหารและยาตามใจชอบ คนไข้อาจตายได้

โลกในอนาคต เป็นโลกของความรู้ ขอให้เราผนึกกำลังกันสร้างสังคมแห่งปัญญาและการเรียนรู้ โดยร่วมกันปรับทั้งระบบและกระบวนการการปฏิรูปการศึกษา เพื่อร่วมกันปรับสังคมไทย

จาก การลั่นไหลตามกระแส หลงผู้นำ และ
หลงไสยศาสตร์
สู่ สังคมแห่งปัญญา และการเรียนรู้

**จากอดีตและปัจจุบันสู่อนาคตของการ
ปฏิรูปการศึกษาไทย : สู่สังคมแห่งปัญญา
และการเรียนรู้**

โดย

**ศาสตราจารย์ ดร.สีปพนธ์ เกตุทัต
ประธานกรรมการอำนวยการนิตยสารสมอง
มูลนิธิพัฒนาไท**

และ: กรรมการการศึกษาแห่งชาติ

การสัมมนาทางวิชาการ :

5 ทศวรรษ สกศ. กบการพัฒนาศึกษาไทย

an. - and. - 16/02/45 -1

1. การปฏิรูปการศึกษา

2. หน้าที่ 1 ร.5 :

การศึกษาเพื่อความทันสมัย

3. ความพยายาม หน้าที่ 2 2517 :

การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม

4. หน้าที่ 3 ปัจจุบัน :

**การศึกษานำสู่สังคมแห่งปัญญาและ
การเรียนรู้**

5. สู่อนาคต : สดใส หรือ มืดมน

6. สรุป

an. - and. - 16/02/45 -2

1. การปฏิรูปการศึกษา

- ปรับปรุงทั้งระบบ กระบวนการ และเป้าหมาย กระบวนการเรียนรู้ ติดทักษะ: ทักษะของบุคคล และสังคม มุ่งสันติกับตนเอง สังคม เพื่อนร่วมโลก และธรรมชาติ
- ต้องระดมความคิด ความร่วมมือจากทุกฝ่าย
- สำคัญยิ่งในปัจจุบัน เพราะเทคโนโลยีทำให้วิถีชีวิต เปลี่ยนเร็วมาก
- ไม่ใช่แค่เป็นจุดๆ แต่ต้องเป็นระบบ

สท. - สทศ. - 16/02/45 -3

2. การปฏิรูปครั้งที่ 1 ร.5 : การศึกษาเพื่อความทันสมัย

- เพชฌฆาตล่าอาณานิคม
- ปฏิรูปทุกระบบให้สอดคล้องกัน
- การศึกษา จาก วัด วัง ครัวเรือน
สู่ การศึกษาในโรงเรียน

สท. - สทศ. - 16/02/45 -4

ผลการปฏิรูป ครั้งที่ 1 สำเร็จ เพราะ:

- ทั้งระบบสอดคล้องกัน ทั้งนอกและใน การศึกษา
- ทಾವ:พุดำ ร.5, ร.6, ร.7
- ทาว:พุดำ ความจริงจัง และจริงจัง ของเสนาบดี 5 ท่าน
- ต่อเนื่องตั้งแต่ 2435 → 2475

ณ. - ณศ. - 16/02/45 -5

3. ความพยายามปฏิรูปครั้งที่ 2 : การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม

- สภาพแวดล้อม และองค์กรสนาธิการ สกต. สตช. วช. สมช.
- 14 ตุลาคม 2516
- ดณ: กก. วางพื้นฐานเพื่อปฏิรูป การศึกษา 25 มิ.ย. 2517

ณ. - ณศ. - 16/02/45 -6

ปัญหา ... 2516-2517

- โลกและสังคมไทย เปลี่ยนไปมาก
กต. มีัดเปลี่ยนไปตาม หรือนำ
- กต. มีัดทำความเข้าใจสื่อสารให้
दनกลุ่มต่างๆเข้าใจกัน
- ระบบงาน กต. ่วนลำ ่วนประสิทธิภาพ
ประสิทธิภาพ และคุณภาพ

an. - and. - 16/02/45 -7

โจทย์ - หลักการ - 4

1. กต. ที่พึงประสงค์มีลักษณะอย่างไร ?
2. รัฐจัด กต. เพื่ออะไร ?
3. จัด เพื่อใคร ?
4. จัด อย่างไร ?

an. - and. - 16/02/45 -8

ข้อสอบ 10

1. ความเสมอภาค
2. โครงสร้างระบบ
3. ระบบบริหาร
4. สาร: และกระบวนการเรียนรู้
5. ดรุ
6. จุดมตีศึกษา
7. การตีศึกษาเอกชน
8. ลงทุน
9. กฎหมาย
10. ระบบอื่น

an. - an. - 16/02/45 -9

ผลที่ตาตจ:ไต้รับ

- ประเทศ
- การตีศึกษา
- นกัเรียน
- ดรุ
- พ่อแม่

เงื่อนงาย

1. ทังระบบ มีไช้ เป็นจุดๆ
2. ระบบอื่นต้้องสอดดล้อง

an. - an. - 16/02/45 -10

ผลสำเร็จ

- ประมวลข้อดีตกกว้างขวาง เป็นระบบ
- ความเสมอภาค & คุณธรรม บางส่วน
- ระบบโรงเรียน หลักสูตร บางส่วน
- ระบบบริหารประเทม ประชาชน ดรุ
มีส่วนร่วม

ณ. - ณต. - 16/02/45 - 11/1

ปัญหา เพราะ:

- สภาพแวดล้อมไม่อำนวย
- รมต. ไม่ตรงจริงจิง จริ่งใจ
ยกเว้น บางท่าน
- ไม่ต่อเนื่อง 17-23 มี รมต. 11 คน
เฉลี่ยคนละ 6 เดือน
- รมต. 1 คน สัจยุติ ทุกคนสับสน
- เงินที่เตรียมไว้ เอาไปทำอย่างอื่น
- ถูกกล่าวหาอย่างรุนแรงว่า เป็น
แพน “ช้าย”

ณ. - ณต. - 16/02/45 - 11/2

4. การปฏิรูปครั้งที่ 3 : สู่สังคมแห่งปัญญาและการเรียนรู้

• 7 ก.ย. 2537

การศึกษาไทยยุคโลกาภิวัตน์

• จุดประกาย

• ขาดความติด

• พิธีการเปลี่ยนแปลง

• ออกแรงผลักดันสู่ความสำเร็จ

ณ. - and. - 16/02/45 - 12

พ.ร.บ. การศึกษา 2542 78 มาตรา

1) ทุกคนมีสิทธิ โอกาส เข้าถึงการศึกษาค
ที่มีคุณภาพ 12 ปี โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

2) ปฏิรูประบบและกระบวนการเรียนรู้
ให้วิธีเรียนรู้

3) ระดม & กระจายทรัพยากรอย่างเป็นธรรม
กระจายอำนาจสู่โรงเรียน และประชาชน
เขตพื้นที่การศึกษา ประสาน

นโยบายรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ-สนธิสบุญ

ณ. - and. - 16/02/45 - 13

5. ส่วนภาค : สดใส หรือ มีดมน

- **ปัญหานิยม** **อำนาจนิยม**
- **นวัตกรรมนิยม** **อนุรักษนิยม**
- **กระแชาวอำนาจ** **รวมศูนย์**
- **คุณภาพตริ** **คุณภาพชานเสียง**
- **ความรู้คู่คุณธรรม** **แยกความรู้&คุณธรรม**
- **เดรื่อข่ายการเรียนรู้** **เดรื่อข่ายชานอำนาจ**
- **รัฐนัโลก** **รัฐองสูตร รัฐดีต**
- **สร้างสัจตมเรียนรู้** **สร้างนกแก้ว นกขุนทอง**

an. - and.- 16/02/45 -14

สรุปบทเรียน

1. เข้าใจสภาพแวดล้อม
2. มีแผนเป็นระบบ ระบบอื่นต้องสอดคล้อง
3. การเมืองมีภาวะผู้นำ จริงจัง จริงใจ
4. มีเสนาธิการ PDCA
5. แม่ทัพดี
6. ตริ พ่อแม่ ชุมชน องด์กรอื่น สนับสนุน
7. ส้อมวลชนสนับสนุน

an. - and.- 16/02/45 -15

สรุป ICU หรือ A la Carte

- **เก่าเป็นระบบ หรือเก่าเป็นจุดๆ**
- **การศึกษาร่วมปรับสังคมไทย**
จาก การล้มเหลวตามกระแส และ พู้น้ำ
และ หลงสายตา
สู่ สังคมแห่งปัญญา และการเรียนรู้

an. - and. - 16/02/45 -16